

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA: REALIZĂRI ȘI PROBLEME

(Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității de Stat din Moldova la 10 ani de activitate)

Maria BULGARU

Catedra Asistență Socială

In this article, the author starts with the axiom that social work represents one of the conditions for the well development of the democratic society, being a specific model of social protection of people and their rights. The article provides an analysis of the stages of social work institutionalization since the proclamation of the independence of Moldova in 1991, by emphasizing the most important achievements related to the development of the legal/legislative and institutional framework, assistance services system, training of staff. Particular attention was paid to the problem of training of professional social workers through the higher education system, which was represented by Moldova State University, which, starting 1998, has been preparing specialists in the domain of social work. At present the Faculty of Sociology and Social Work (FSSW) hosts more than 800 students, future social workers, who study for the Bachelor degree and the two Master's degree programs – „Childhood Studies” (within the frameworks of the Children' Rights Education Development in Moldova and Serbia Tempus Project) and „Managing Justice in the Community”.

While pointing out the main accomplishments obtained in those 10 years of FSSW's activity through the reform of the university curriculum, in compliance with the European standards, the author also explores a range of problems which affect the quality of social assistance today, such as – weak incorporation of young specialists with university studies in the labor market, lack of a national strategy for the training of employees from all structures of the social assistance system through the development of various forms of study and offering opportunities for studies (paid and free of charge) to all those who are motivated to work in this domain; lack of a National Evaluation and Accreditation Commission for all the institutions operating in the field of social assistance services and the systematic accreditation of the involved personnel, which would bring together competent representatives of the higher education academic community and specialists of the Ministry of Social Protection, Family and Child.

Actualmente, asistența socială a devenit una dintre condițiile bunului mers al societății democratice, dat fiind că ea reprezintă un model specific de protejare socială a indivizilor și a drepturilor omului. Menirea asistenței sociale constă în a asigura adaptarea persoanelor la societatea în care trăiesc, în a contribui la formarea unei societăți incluzive pentru toți cetățenii ei, la susținerea și dezvoltarea solidarității, relațiilor dintre diferite clase, grupuri sociale, consolidarea lor în rezolvarea problemelor de importanță națională/statală. Tocmai din această perspectivă asistența socială a devenit o necesitate recunoscută în prezent de majoritatea guvernelor lumii, inclusiv de Guvernul Republicii Moldova.

Odată cu proclamarea independenței, în Republica Moldova începe o perioadă de reformă a sistemului de protecție socială, care, drept urmare, a suferit cele mai multe schimbări. Este adevărat, că o parte din ele se succedau prea repede, veneau în contradicție cu realitățile din țară, dar aceasta este dialectica oricărei schimbări.

Anii ce s-au scurs după proclamarea independenței Republicii Moldova au fost marcați de importante realizări în ceea ce privește dezvoltarea cadrului juridic și instituțional al asistenței sociale, sistemului de servicii de asistență socială, formarea resurselor umane.

Cât privește **dezvoltarea cadrului juridic**, în această perioadă au fost adoptate un șir de legi (organice și ordinare), strategii, programe, orientate spre stabilirea structurii sistemului național de protecție socială, precum și a mijloacelor de ocrotire și protecție. În contextul celor expuse, un pas esențial în dezvoltarea sistemului de protecție socială l-a constituit adoptarea *Legii asistenței sociale*, nr.547-XV din 25.12.2003, care stabilește: principiile și obiectivele asistenței sociale; dreptul la asistență socială; categoriile de beneficiari ai acesteia; prestațiile și serviciile de asistență socială; organizarea și funcționarea sistemului de asistență socială la nivel central, teritorial și local; cerințele față de personalul din sistemul de asistență socială.

Odată cu consolidarea capacităților instituționale prin crearea în 2006 a Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului (MPSFC), asistența socială a devenit un obiectiv prioritar și mult mai extins în cadrul strategiilor naționale de dezvoltare. Astfel, *Strategia națională de dezvoltare pentru anii 2008-2011* include o serie de activități orientate spre dezvoltarea rețelei de servicii sociale, dezvoltarea asistenței sociale pro-

fesioniste, reformarea sistemului rezidențial de îngrijire, reformarea sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități etc.

A fost fortificat, de asemenea, cadrul legislativ și normativ cu referință la fenomenul violenței domestice și egalității șanselor, traficului de ființe umane.

O importanță deosebită pentru protecția drepturilor copilului o are *Strategia Națională de Reformare a Sistemului Rezidențial de Îngrijire a Copilului*, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr.784 din 09.07.2007, care și-a propus să schimbe paradigma învechită de instituționalizare a copiilor, să dezvolte servicii noi de îngrijire, care vor asigura posibilitatea copilului de a crește în mediul familial.

O altă paradigmă depășită de timp este schimbată de *Legea cu privire la ajutorul social*, nr. 133-XVI din 13 iunie 2008. Această lege prevede că oferirea ajutorului social se va realiza nu în baza principiului apartenenței la o anumită categorie, ci în baza celui al evaluării veniturilor familiei, adică în baza testării mijloacelor de trai, ceea ce va corespunde scopului general al asistenței sociale și va avea drept impact acordarea prestațiilor sociale celor mai nevoiașe pături ale populației. Întreaga activitate de evaluare și stabilire a beneficiarilor va reveni, desigur, asistenților sociali.

Cele menționate demonstrează că eforturile depuse în vederea ajustării legislației în domeniul protecției sociale la standardele UE au fost insistente, iar demararea reformelor sociale respective conform cadrului legislativ adoptat au cunoscut un dinamism pozitiv. Cu toate acestea, creșterea segmentului de populație, ale cărui venituri nu acoperă minimul de existență, sporirea continuă a exodului forței de muncă tinere și calificate, deteriorarea valorilor familiale, când tot mai mulți copii rămân fără îngrijire părintească, fiind expuși diferitelor riscuri sociale (alcoolism, droguri, abuz, trafic de persoane etc.), permit să concluzionăm că eficiența măsurilor întreprinse nu este cea dorită.

Ca parte componentă a sistemului de protecție socială, asistența socială reprezintă un mod operativ de punere în aplicare a programelor de sprijin prin multiple și diverse **servicii sociale**, destinate celor aflați în dificultate. Printre serviciile de asistență socială relativ mai dezvoltate de *sectorul public/guvernamental* (MPSFC, MET, Direcția Municipală de Protecție a Drepturilor Copilului, Direcția Generală a Municipiului Chișinău etc.) sunt cele adresate protecției familiei și copilului, persoanelor cu dizabilități, persoanelor în vârstă, persoanelor sărace.

Un șir de servicii de alternativă, în special pentru copiii aflați în dificultate, sunt dezvoltate de *sectorul neguvernamental*, susținute de diverse organizații internaționale (Centre de plasament temporar, Centre de zi, Centre de reabilitare, Case de copii de tip familie etc.). Din această perspectivă, se cere a fi menționată experiența organizațiilor UNICEF, FISM, Every Child, „Salvați Copiii”, „Amici dei Bambini”, „Pro.Do.Cs”, a Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, a Centrului de zi „Speranța” din municipiul Chișinău și altele. Până în prezent sunt însă foarte puține la număr serviciile de asistență socială în comunitățile rurale. Aceste servicii lipsesc totalmente în școli și spitale. Prezența lor este mică în maternități, penitenciare și în alte instituții.

Un șir de dificultăți cu care se confruntă sistemul de servicii de asistență socială ține de **lipsa asistenților sociali profesioniști**, care posedă o pregătire specială în cadrul instituțiilor de învățământ. Din această perspectivă, o componentă importantă a reformei sistemului de asistență socială, inițiată după declararea independenței Republicii Moldova, ține de **formarea resurselor umane**, a personalului capabil să dezvolte activități specializate de intervenție, de pregătirea specialiștilor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (colegii). Or, dat fiind faptul că activitățile desfășurate de asistenții sociali sunt extrem de variate și complicate (identifică persoanele ce au nevoie de ajutor sociomedical, juridic, psihologic, material; contribuie la integrarea activităților diferitelor organizații și instituții statale și nestatale în oferirea suportului segmentelor de populație în dificultate, desfășoară activități cu persoanele cu dizabilități, dependente de drog, infectate HIV/SIDA, cu minorii delincvenți etc.), este necesar ca ei să posedă o pregătire specială, un vast orizont științific, abilități practice de aplicare a metodologiei asistențiale științifice pentru a face față sarcinilor profesionale.

Problema pregătirii personalului specializat în asistență socială, pe plan internațional, are o istorie de peste 100 de ani. Ea a fost pusă pentru prima dată în anul 1893 în cadrul unui Congres internațional al asociațiilor de binefacere, prima școală de asistență socială fiind deschisă la New York în 1897. Actualmente, în lume există sute de școli superioare de asistență socială și facultăți specializate în universități care pregătesc profesioniști pentru sfera socială. În majoritatea țărilor învățământul în domeniul asistenței sociale este finanțat de stat. Există, desigur, și multiple instituții de învățământ private.

Cu referire la Republica Moldova, menționăm că pe la mijlocul anilor '90 în țara noastră nu se știa aproape nimic despre serviciile de asistență socială, acestea fiind identificate cu asigurările sociale, indemnizațiile etc. Astfel, noi, o echipă de profesori de la Universitatea de Stat din Moldova (USM), Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă”, Universitatea Pedagogică de Stat „A.Russo” din Bălți, am cerut ajutorul UNICEF, cea mai populară instituție de finanțare internațională de pe atunci (în frunte cu Rezydentul Ștefan Toma), care ne-a organizat mai multe cursuri de instruire, deplasări în țările europene, unde am văzut concret ce presupune asistența socială și care sunt beneficiile ei. Atunci am remarcat că prin aplicarea acestui serviciu, cu cheltuieli mult mai mici, se pot rezolva probleme majore, serioase. De la primele trepte de pregătire i-am avut alături și pe excelenții profesori din România E.Zamfir, C.Zamfir, R.Ghețau, I.Bădescu, I.Mărginean, P.Abraham (Universitatea din București), L.Popescu, M.Roth (Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca), Șt.Buzănescu (Universitatea de Est din Timișoara), G.Poede, V.Miftode (Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași) și alții, cărora le aducem profunda noastră recunoștință pentru contribuția deosebită în elaborarea curriculei universitare la asistența socială și sociologie în conformitate cu standardele europene.

În Republica Moldova, începutul instituționalizării asistenței sociale în învățământ ține de anul 1998, când pentru prima dată profesia de asistent social a fost inclusă în *Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior*. Prima grupă de 17 studenți a fost înmatriculată la această specialitate în același an la Universitatea de Stat din Moldova. Ulterior, pregătirea specialiștilor în domeniul asistenței sociale a fost inițiată la Universitatea Pedagogică de Stat „A.Russo” din Bălți, Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă”, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea din Comrat, colegiile pedagogice din Cahul, Orhei, Soroca.

E de menționat faptul că actualmente asistența socială se studiază nu doar la facultățile specializate, dar și la alte facultăți. De exemplu, la USM această disciplină se studiază la facultățile Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative; Jurnalism și Științe ale Comunicării. Speram ca acest exemplu să fie urmat și de facultățile Psihologie și Științe ale Educației, Drept, Științe Economice și altele, ai căror specialiști vor fi implicați nemijlocit în dezvoltarea capacităților de incluziune socială.

Pe parcursul celor 10 ani ce s-au scurs de la deschiderea specialității de asistență socială, viața Facultății de Sociologie și Asistență Socială din cadrul USM a stat sub semnul ritmurilor intense ale timpului social, ale căutărilor și acumulărilor profesionale. Aș menționa în special eforturile depuse de colectivul profesoral întru crearea unei frumoase imagini a Facultății de Sociologie și Asistență Socială prin racordarea procesului de instruire la standardele europene, la cerințele Procesului de la Bologna; prin realizările pe tărâmul științific (susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat), editarea mai multor manuale și monografii; prin stabilirea parteneriatelor cu universitățile și colegiile implicate în pregătirea asistenților sociali, cu administrația publică și organizațiile neguvernamentale; prin dezvoltarea relațiilor de colaborare cu instituțiile de profil de peste hotarele Republicii Moldova (România, Suedia, Marea Britanie, Germania, Belgia, SUA, Canada etc.); prin implementarea unui șir de proiecte, obținute prin concurs și finanțate de UNICEF, Tempus-TACIS, INTAS, AUF și alte organizații internaționale.

În cei 10 ani de activitate Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a făcut un pas esențial de la virtual spre real, afirmându-se ca o zonă a succesului, atractivitatea profesiei de asistent social fiind viu ilustrată actualmente și de cei 853 studenți de la ciclul I, de cele două programe de specializare la masterat (ciclul II) – „*Studii ale copilăriei*” (în cadrul Proiectului Tempus-TACIS „Dezvoltarea instruirii în drepturile copilului – Moldova și Serbia”, realizat în parteneriat cu Universitatea Liberă din Berlin) și „*Administrarea justiției în comunitate*”, la care studiază 36 de persoane.

Analizând conținutul Planului de învățământ, constatăm că studiul asistenței sociale reprezintă un proces complicat de însușire a cunoștințelor teoretice și de formare a deprinderilor practice în cadrul unui set divers de discipline: *de pregătire generală* (tehnologii informaționale și de comunicare, statistică socială, limbi străine, discipline socioumanistice: economie, drept, politologie, filosofie etc.); *de specialitate* (teoria asistenței sociale, metode și tehnici în asistența socială, sociologie, metodologia cercetării sociale, psihologie, psihoterapii și terapii de familie, defectologie și logopedie, medicină socială, politici sociale, managementul serviciilor sociale etc.); *de specializare* (asistența socială a familiei și copilului, asistența socială a tinerilor, asistența socială a persoanelor dependente de drog și alcool, a persoanelor cu dizabilități, a delincvenților, a șomerilor, a refugiaților, a persoanelor în vârstă etc.).

Axate pe problemele sociale ale societății moldovenești, finalitățile educaționale la specialitatea Asistență socială au fost coordonate și cu programele de studii ale instituțiilor de profil din țările cu o bogată experiență

în domeniu: România (universitățile din București, Cluj, Iași), Marea Britanie (Universitatea de Est din Norwich), Suedia (universitățile din Stockholm, Lund, Linköping), Germania (Universitatea de Științe Aplicate din Merseburg, Universitatea Liberă din Berlin, Institutul European de Asistență Socială), SUA, Irlanda (Universitatea Ulster) etc., ceea ce asigură condiții favorabile pentru mobilitatea academică a studenților.

În același timp, conținutul Programului de studii constituie un argument convingător că pregătirea asistenților sociali performanți nicidecum nu poate fi realizată prin cursuri de câteva săptămâni, care mai sunt practicate în țară prin diferite proiecte. Calitatea unei profesii presupune o pregătire teoretică și practică de durată, competențele profesionale dobândindu-se în urma unui proces instructiv, educațional, realizat într-un sistem organizat. Indiferent de rolul pe care îl va îndeplini, asistentul social trebuie să posede o metodologie a intervenției, fundamentată pe cunoștințe teoretice din cele mai diverse domenii ale științelor socioumanistice (sociologie, psihologie, pedagogie, drept, economie, medicină, antropologie etc.) și de specialitate, care îi vor permite să depășească empirismul și posibilele erori în acțiunile întreprinse. Or, nimeni nu poate să poarte un titlu profesional dacă nu a parcurs toate etapele instruirii și întregul curriculum care presupune anumite standarde și care poate fi realizat doar în instituțiile de învățământ acreditate, abilitate cu dreptul de a pregăti cadre în acest domeniu.

Cele spuse nu înseamnă că noi negăm importanța cursurilor de instruire de scurtă durată, în special pentru etapele inițiale ale dezvoltării asistenței sociale, pentru cei ce vin din profesii adiacente. Aceste instruirii nu pot, însă, să finiseze cu eliberarea certificatelor, actelor prin care să li se atribuie audiențelor calificativul de asistent social. În caz contrar, se poate produce o denaturare a conținutului conceptual al profesiei de asistent social.

Din perspectiva asistenței sociale profesioniste, merită atenție eforturile și schimbarea de atitudine a Guvernului odată cu crearea unității de asistent social comunitar. În 2007, prin decizia Guvernului, au fost create 600 unități de asistent social, care au fost instruiți de către MPSFC în parteneriat cu mediile academice. Pe parcursul anilor ce s-au scurs au fost stabilite **multiple parteneriate între instituțiile de învățământ și autoritățile publice**, prin care mediile academice au participat la elaborarea și dezvoltarea politicilor sociale. În contextul celor expuse se înscriu elaborarea *Legii asistenței sociale* (25.XII.2003), *Strategiei naționale privind protecția copilului și familiei* (16.VI.2003), a unui set de acte aprobate (de către fostul Minister al Sănătății și Protecției Sociale, 2005), în scopul stabilirii mecanismului de implementare a Legii asistenței sociale, precum:

1. Fișa de post-tip – pentru asistentul social;
2. Fișa de post – pentru lucrătorul social;
3. Regulamentul-cadru cu privire la atestarea competențelor profesionale ale asistenților sociali și lucrătorilor sociali;
4. Codul Deontologic al asistentului social.

Sperăm ca această colaborare dintre mediile academice și administrația publică să fie în continuă creștere, ea constituind un beneficiu pentru ambele părți.

Un suport important pentru dezvoltarea asistenței sociale profesioniste l-a constituit pe parcursul celor 10 ani **Centrul Republican de Resurse pentru Asistență Socială** (CRRAS), fondat în 1998 pe lângă Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din cadrul Universității de Stat din Moldova cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în Republica Moldova. Prin funcțiile realizate, CRRAS a devenit un centru de coordonare a relațiilor cu instituțiile de învățământ din țară și din străinătate, de asemenea – a relațiilor cu organele administrației publice locale și cu ONG-urile implicate în activitățile de pregătire a asistenților sociali și de oferire a serviciilor sociale; de informare și consultanță în cele mai diverse probleme a persoanelor aflate în dificultate; de cercetare a problemelor privind familia și copiii, adolescenții și tinerii; de organizare a practicii studenților; un centru metodico-didactic, de elaborare a programelor analitice, manualelor, materialelor necesare pentru instruirea asistenților sociali etc. Prin CRRAS au fost implementate un șir de proiecte orientate spre dezvoltarea asistenței sociale profesioniste: „*Promovarea și dezvoltarea profesiei de asistent social*” (2001-2003), „*Asistența socială – de la universitate la comunitate*” (2003-2004), „*Asistența socială în spațiul de justiție juvenilă*” (2004-2005), „*Asistența socială a persoanelor refugiate*” (2005-2006) și altele.

Noi perspective de consolidare a asistenței sociale profesioniste au deschis proiectele implementate la facultate: „*Tranziții ale copilăriei și tineretului într-o societate în transformare: cazul Republicii Moldova*” (2006-2008, finanțat de INTAS) în parteneriat cu Serviciul Independent de Sociologie și Informații „Opinia” (Chișinău), Universitatea Caledoniană din Glasgow (Marea Britanie) și Universitatea Central-Europeană (Budapesta, Ungaria); „*Planul de dezvoltare a Catedrei Asistență Socială*” în cadrul Programului de Parteneriat

Academic (2005-2009, finanțat de Fundația Soros); „Dezvoltarea instruirii în domeniul drepturilor copilului: Moldova și Serbia” (2007-2009, finanțat de Programul Tempus-TACIS) în parteneriat cu Universitatea Liberă din Berlin. Un beneficiu substanțial pentru consolidarea profesiei de asistent social, a parteneriatului între instituțiile de învățământ, administrația publică locală și ONG-uri va constitui implementarea în anii 2009-2011 a Proiectului regional „Profesionalizarea instruirii în asistență socială”, finanțat de Programul Tempus-TACIS.

În Republica Moldova se implementează o multitudine de proiecte în domeniul protecției sociale (nu doar în cadrul instituțiilor de învățământ). În contextul celor expuse, e necesar să menționăm, totuși, că asistența socială funcționează într-un context social, economic, politic și cultural dat. Între sistemul de asistență socială și acest context există o relație directă. Or, formele de protecție și de asistență socială au un caracter național care derivă din nevoile sociale ale statelor, din problemele economice, culturale, politice ale fiecărei societăți în parte. Aceasta nu înseamnă, desigur, că experiența organizării asistenței sociale nu poate fi preluată, transferată de la o țară la alta. Menționăm, doar, că este necesar ca proiectele implementate să fie adaptate la realitățile Republicii Moldova, la cultura, tradițiile noastre. Numai așa ele vor avea un impact pozitiv.

Menirea asistenței sociale constă în a schimba situația persoanelor aflate în dificultate. Pentru aceasta asistentul social trebuie să știe cum să acționeze, cum să intervină în viața indivizilor, a grupurilor, a întregii comunități. Astfel de competențe funcționale studentul le poate obține prin aplicarea bagajului de cunoștințe teoretice, însușite în sălile de curs, în activitățile desfășurate în cadrul **stagiilor de practică**, prevăzute de curricula universitară. Astăzi Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din cadrul USM dispune de o întreagă rețea de baze de practică, care include instituții de stat și ONG-uri. Menționăm buna colaborare a facultății cu Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului, Departamentele de Executare a Sentințelor Judiciare, Departamentul de Migrație, cu secțiile raionale de Asistență Socială și Protecție a Familiei, Centrul Temporar de Plasament pentru Minori de pe lângă Ministerul Afacerilor Interne, Institutul de Reforme Penale, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, Centrul Comunitar pentru Copii și Tineret, ONG-urile active în domeniul social („Salvați copiii”, Amici dei Bambini, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, PRO. DO.CS., „La Strada” etc.).

În contextul celor expuse, merită a fi evidențiate și performanțele obținute de studenții specialităților de asistență socială și sociologie în cadrul practicii de specialitate, realizată mai mulți ani la rând în diverse Centre de cercetare și prestatoare de servicii de asistență socială din București și din Iași și ghidată de profesori cu o bogată experiență în domeniu.

Totodată, menționăm că, în condițiile reformei curriculei universitare în conformitate cu obiectivele Procesului de la Bologna și ținând cont de specificul asistenței sociale, timpul rezervat stagiilor de practică este foarte restrâns. Astfel, pentru practica de cunoaștere (a rețelei serviciilor de asistență socială) la anul I și practica de specialitate (de aplicare a metodologiei asistenței sociale) la anul II sunt prevăzute doar câte 2 săptămâni, iar pentru practica de stat la anul III sunt prevăzute 6 săptămâni.

La etapa actuală **există deja un număr semnificativ de tineri specialiști cu studii superioare în domeniul asistenței sociale** (în decursul celor 10 ani doar în cadrul USM au absolvit specialitatea 750 persoane). O parte dintre absolvenți sunt încadrați în câmpul muncii în sectorul public/guvernamental, precum și în sectorul neguvernamental/ONG-uri: Ministerul Protecției Sociale a Familiei și Copilului (Direcțiile Asistență Socială, Protecție a Familiei și Copilului; instituții rezidențiale); Ministerul Educației și Tineretului (instituții rezidențiale, Centre comunitare pentru copii și tineri etc.); Ministerul Justiției (Departamente de Executare a Sentințelor Judiciare, instituții penitenciare, Centre de justiție comunitară, Centre de reeducare pentru minori etc.); Ministerul Afacerilor Interne (Centrul Temporar de Plasament pentru Minori, secțiile pentru minori și moravuri etc.); Casa Națională de Asigurări Sociale (casele teritoriale de asigurări sociale); Direcția Generală de Asistență Socială a mun. Chișinău; Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului din mun. Chișinău; Consiliile locale de protecție a drepturilor copiilor; primării; organizații neguvernamentale internaționale și naționale (Asociația pentru Promovarea Asistenței Sociale, „Salvați Copiii”, „Amici dei Bambini”, „La Strada”, Centrul național de prevenire a abuzului față de copii, Asociațiile „Agape”, „Acasă” și altele.)

Remarcăm însă faptul că **absorbția asistenților sociali** în sistemul public, la toate nivelurile sale, este încă destul de modestă. Se întâmplă un lucru bizar: pe de o parte, nevoia de asistenți sociali în Republica Moldova este departe de a fi acoperită, iar, pe de alta – chiar și numărul, relativ mic, de asistenți sociali pregătiți în învățământul universitar nu este utilizat în măsură suficientă, fie din cauză că nu sunt instituite

asemenea posturi, fie că funcția de asistent social este exercitată de persoane aflate uneori departe de profesia dată, dar de cele mai multe ori, desigur, din cauza remunerării insuficiente.

Există și un șir de alte probleme care afectează calitatea procesului de instruire în domeniul asistenței sociale. Astfel:

- Conotații negative asupra statutului și identității profesiei de asistent social o are introducerea în *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior*, ciclul I, a denumirii specialității „Asistență socială” ca „Servicii de asistență socială”. Denumirea specialității „Servicii de asistență socială” nu corespunde legislației naționale și limitează posibilitățile absolvenților de integrare în câmpul muncii, de continuare a studiilor la masterat și doctorat, șansele mobilității academice și de echivalare a actelor de studii. Este absolut necesar să se revină la denumirea specialității în formularea „Asistență socială”. În întreg spațiul european este utilizată această denumire.

- Rolul deosebit în înrădăcinarea conținutului conceptual științific al asistenței sociale trebuie să revină mediilor academice, prin implicarea lor în activitățile de expertizare a strategiilor și politicilor de asistență socială, în elaborarea unui ghid de termeni utilizați în sistemul asistenței sociale etc.

- Pregătirea asistenților sociali trebuie să fie axată, de asemenea, și pe formarea capacităților de cercetare socială, de prognozare a evoluției proceselor economice, politice și sociale, ceea ce va permite să fie elaborate măsuri de prevenire a multor fenomene negative, boli sociale. Pentru aceasta este necesar ca facultățile de profil să dispună de laboratoare de cercetare socială, în cadrul cărora ar putea fi utilizată și dezvoltată metodologia cercetării sociale.

- Dezvoltarea profesiei de asistent social la etapa actuală ține în mare măsură de desfășurarea cercetărilor la nivel de doctorat. Spre regret, în prezent în Republica Moldova sunt susținute foarte puține teze de doctor cu tematica ce ține de asistența socială. O piedică în această cale o constituie lipsa unui Consiliu Științific Specializat de susținere a tezelor de doctor în acest domeniu.

- Actualmente, se simte nevoia elaborării unei strategii naționale cu privire la pregătirea angajaților din toate structurile sistemului de asistență socială prin dezvoltarea diverselor forme de învățământ. În contextul celor expuse, este necesar să fie stabilită o continuitate între învățământul colegial și cel universitar, să fie susținut învățământul cu frecvență redusă prin alocarea burselor bugetare și oferirea șanselor de înscriere la studii a tuturor persoanelor motivate să lucreze în domeniul asistenței sociale.

- Este nevoie, de asemenea, de o susținere accentuată a dezvoltării profesiei de asistent social prin creșterea numărului de locuri bugetare la nivel universitar pentru învățământul cu frecvență la zi.

- În favoarea formării unor specialiști de calitate vor fi și inițierea învățământului la distanță, organizarea secțiilor de instruire continuă în cadrul universităților care dispun de catedre acreditate cu dreptul de pregătire a asistenților sociali.

Generalizând cele expuse, concluzionăm că, pentru buna funcționare a sistemului de asistență socială, sunt necesare investiții financiare substanțiale atât în scopul deschiderii serviciilor de asistență socială, cât și al pregătirii cadrelor pentru acestea, iar oferirea serviciilor de asistență socială să devină apanajul specialiștilor calificați, formați în corespundere cu o concepție integră a curiculei universitare, care își vor reactualiza sistematic cunoștințele prin diferite forme de învățământ continuu. Aceasta presupune, la rândul său, crearea unei Comisii Naționale de evaluare și acreditare a tuturor instituțiilor/organizațiilor prestatoare de servicii de asistență socială, de atestare sistematică a personalului implicat în domeniul asistenței sociale, formată din cadre didactice competente, care activează în instituții de învățământ superior acreditate și din specialiști din cadrul MPSFC.

Bibliografie:

1. Bulgaru M. (coord.). Aspecte teoretice și practice ale asistenței sociale. - Chișinău, 2003.
2. Bulgaru M., Bulgaru O. Aspecte ale impactului Procesului de la Bologna asupra învățământului superior din Republica Moldova (cazul USM) // *Studia Universitas*, seria „Științe Sociale”, nr. 4 (14). - Chișinău: CEP USM, 2008.
3. Бестужев-Лада И.В. Нужна ли школе реформа. - Москва, 2001.
4. Сорокина Н.Д. Образование в современном мире (социологический анализ). - Москва, 2004.
5. Зборовский Г.Е., Шуклина Е.А. Социология образования. - Москва, 2005.

Prezentat la 10.04.2009